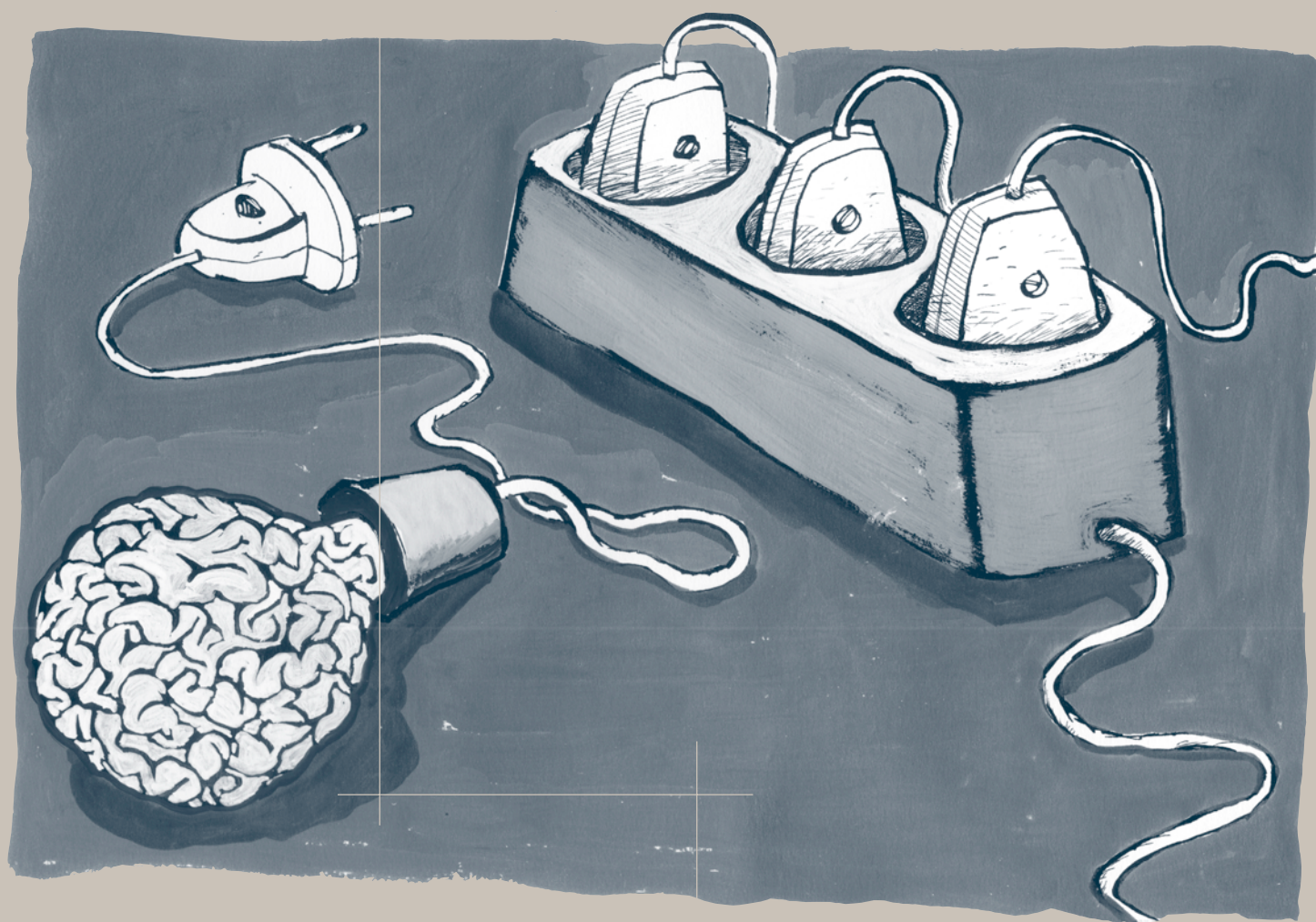

Nr. 01 · Februar

Årgang 01

2002

FOKUS PÅ FOLKEOPLYSNING

Fokus på folkeoplysningens
fremtid under den nye regering

Ny regering – nye økonomiske vilkår?

Dansk Folkeoplysnings Samråd fik lige som mange af vore medlemsorganisationer en brat opvågning til 2002 med et rystende rygte om, at regeringen vil spare op mod 1,5 milliard kroner på undervisning, og heraf en stor del fra midlerne til daghøjskoler og aftenskoler.

Spørgsmålet var, om der var hold i rygten. I hele januar forhindrede usikkerheden om rygtets holdbarhed, at ramaskriget rejste sig med fuld styrke i de folkeoplysende organisationer og i medierne. Ingen ville male fanden på væggen uden grund. Hverken undervisningsministeren eller andre medlemmer af regeringen ville kommentere sagen. Så hvad hvis rygten var en avisand, der skulle reducere nyhedsværdien af regeringens planer for området i finanslovsforslaget?

Det eneste, de folkeoplysende organisationer kunne gøre, var at argumentere for aftenskolernes og daghøjskolernes særlige forcer og fortræffeligheder, advare politikerne mod overilede beslutninger og så ellers håbe, at den nye regerings politik ikke betyder begyndelsen til enden for dansk folkeoplysning som læringssted, kulturbærer, holdnings- og værdiskaber.

Både Venstre og Konservative har tidligere bakket op om folkeoplysningstanken. Det giver os grund til at håbe, at partierne også fremover vil indgå i en konstruktiv dialog med det folkeoplysende miljø om, hvordan folkeoplysningen kan spille sammen med beslutningstagernes ønsker til uddannelse og læring i det danske samfund.

Rygtet om en milliardbesparelse på uddannelsesområdet hensatte ganske vist for en tid folkeoplysningsområdet i en tilstand af afventende afmagt. Men så snart vi får afklaret vores finansielle fremtid og kender vilkårene, kan vi fortsætte vores arbejde. For uanset hvor meget eller lidt, der skal spares på området, er vores overordnede opgave den samme.

Vi skal fortsat arbejde for at profilere og skabe bedst mulige vilkår for folkeoplysningen i Danmark. Ikke for at bevare status quo, men for at sikre at danskerne også i fremtiden får adgang til kvalificere sig til beskæftigelse, til personlig udvikling og til videnssamfundet i det hele taget. For selv om det er vigtigt at holde folk raske og passe dem, når de bliver gamle, er det alene ikke tilstrækkeligt til at sikre hverken det enkelte individ eller samfundet fortsat udvikling.

Dansk Folkeoplysnings Samråd

Indhold

Forsidetegning Claus Bigum

Fokus på Folkeoplysning

er udgivet af

Dansk Folkeoplysnings Samråd

Bredgade 36, 2 · 1260 København K
www.dfs.dk

Redaktion:

Formand Eva Møller (ansv.)
Informationskonsulent Marie Clemmesen,
redaktør
Sekretariatsleder Christel Schaldemose
International konsulent Kent Mikkelsen

Henvendelse til redaktionen:

Tlf. 33 15 14 66
E-mail: mc@dfs.dk

DFS's politik er udtrykt i lederen og artikler, hvor det er direkte angivet. Øvrige artikler udtrykker ikke nødvendigvis DFS's synspunkter.

Eftertryk og citat af artikler er tilladt med kildeangivelse.

Redaktionen er afsluttet den 14. januar 2002.

Fokus på Folkeoplysning udkommer seks gange om året.
Nr. 2, årg. 1 udkommer 1. april 2002.
Deadline er 8. marts 2002.

Oplag 3.000 stk.

ISSN nr. 1602-9040

Grafik og layout Lund & Mus, Kolding

Tryk Jelling Bogtrykkeri a/s

Side 4 DFS vil styrke dialogen mellem politikere og det folkeoplysende miljø
Samrådet skal være mere udadvendt og politisk aktivt

Side 6 I den politiske periferi
Hans Stavnsager analyserer folkeoplysningens situation i den politiske periferi

Side 8 Runde med uddannelsesordførerne
Fokus på Folkeoplysning fik en snak om folkeoplysning med partiernes ordførere

Side 12 TV-underholdning eller menneskelig kontakt
Kan folkeoplysningens inderste kerne erstattes. Det mener Ole Askvig ikke

Side 13 Folkeoplysning er nødvendig i den moderne verden
Kommentar af Per Paludan Hansen

Side 14 Daghøjskolerne – et parallelt system eller en saga blot?
Randi Jensen tegner signalement af menneskers behov for daghøjskolen

Side 16 Jagten på Folkeoplysningen
Mød Mortensen i første afsnit af nervepirrende føljeton

DFS vil styrke dialogen med politikerne

AF MARIE CLEMMESSEN · INFORMATIONSKONSULENT · DFS

Dansk Folkeoplysnings Samråd skal være mere udadvendt og politisk aktiv for at skabe og vedligeholde netværk, som sikrer, at samrådet er en organisation, der ikke er til at komme uden om.

DFS's nye sekretariatsleder Christel Schaldemose er klar til at gå i krig med at realisere denne vision fra organisationens handlingsplan, som hun mener er endnu mere aktuell i lyset af regeringsskiftet. I det daglige er det Christel Schaldemoses opgave sammen med medarbejderne i sekretariatet at omsætte samrådets politik og handlingsplan til praksis. Hun havde kun været ansat som sekretariatsleder i DFS i tre måneder, da Danmark efter folketingsvalget i november fik en ny regering.

Nye arbejdsbetingelser

“En ny regering er nærmest pr. definition initiativrig og produktiv. Derfor forventer jeg, at der i den nærmeste fremtid kommer en række lovforslag, der berører folkeoplysningen. Dem skal vi forholde os til og gerne sætte vores præg på. Det er DFS's opgave at arbejde for at skabe de bedst mulige vilkår for folkeoplysningen i Danmark. En måde at gøre dette på er ved at styrke fællesskabet og samarbejdet mellem de folkeoplysende organisationer og sørge for at profilere vores arbejde og vore synspunkter udadtil.”, udtaler Christel Schaldemose og fortsætter:

“Regeringsskiftet og den store udskiftning blandt folketingsmedlemmerne og medlemmerne af byrådene betyder, at vi praktisk talt skal genskabe vort politiske netværk fra bunden, hvis vi vil præge vilkårene for dansk folkeoplysning. De fleste partier har fået nye uddannelsesordførere. Flere af dem er helt nye på tinge og kender ikke det folkeoplysende område særlig godt. Det er vores opgave at etablere kontakt til politikerne og sørge

for, at de får kendskab til det folkeoplysende arbejde ved at holde dem løbende informeret. Samtidig skal vi formidle vore synspunkter i forhold til udviklingen på området.”

Kontakt med politikerne

Som led i at styrke det politiske arbejde vil DFS forsøge at præge den offentlige debat gennem indlæg i dagspressen og desuden fortsætte med at afholde konferencer og skabe dialogfora på andre måder. Samrådet vil sørge for at holde løbende kontakt til beslutningstagere og talsmænd indenfor vort område – ikke kun når det brænder på, men også i dagligdagen.

I begyndelsen af januar mødtes Samrådets sekretariatsleder og informationskonsulent med de fleste af partiernes nye uddannelsesordførere ansigt til ansigt. I første omgang for at få partiernes holdninger til folkeoplysning med henblik på at bringe dem i Fokus på Folkeoplysning. På længere sigt så ordførerne kender Samrådet og ved, hvad vi repræsenterer.

Fokus på Folkeoplysning er i sig selv et led i indsatsen for at profilere folkeoplysningen. I det første nummer har vi bestræbt os på dels at informere folkeoplysningsmiljøet om, hvad politikerne mener, dels den anden vej rundt – altså at give nogle eksempler på det, der ligger folkeoplysningsmiljøet på sinde. Bladet giver begge parter mulighed for at komme til orde i et fælles forum. Måske kan det forhindre nogle misforståelser i dialogen mellem parterne.

Dialog og samarbejde

“DFS vil varetage folkeoplysningens interesser gennem dialog og ved at være med til at dokumentere betydningen af den folkeoplysende indsats, så det bliver oplagt at inddrage folkeoplysningen i løsningen af samfundsmæssige opgaver. Det bliver ikke nogen nem opgave. Særligt ikke nu,

hvor den nye regering for eksempel vil fjerne det offentlige tilskud til Udviklingscenteret for Folkeoplysning og Voksenundervisning og andre institutioner, der har været gode samarbejdspartnere i indsatsen.”, siger Christel Schaldemose.

Når DFS fremover vil prioritere det politiske arbejde højere end hidtil, må det ikke gå ud over administrationen af de puljer, Samrådet administrerer, eller serviceringen af medlemsorganisationerne. Men det giver god mening, at Samrådet etablerer kontakt og dialog med beslutningstagerne:

“Vores største styrke er, at vi taler på vegne af så mange forskellige organisationer, og at de hver for sig repræsenterer så mange forskellige synspunkter og tilgange til folkeoplysningen. Når vi udtaler os, gør vi det for det folkeoplysende miljø som helhed – ikke for et bestemt partipolitisk synspunkt eller for at hævde én organisations interesse på bekostning af en andens. Det giver troværdighed. Samtidig skal vi dog sørge for at være dækkende i vore synspunkter, og det kræver balancegang og ind imellem nogle kompromiser.”, siger Christel Schaldemose, som mener, at det er vigtigt for DFS også at bruge medlemsorganisationernes kontaktnet.

“Den enkelte organisation er selv bedst til at formidle den faktiske betydning af organisationens egne folkeoplysende aktiviteter. Men Samrådet kan hjælpe medlemsorganisationerne med at bruge hinanden og med at skabe fora, hvor de forskellige interesser kan komme til orde.”

Selvkritik en betingelse

“Men hvis folkeoplysningsmiljøet vil spille en rolle, må vi huske at være kritiske overfor os selv. Vi kan ikke forvente at fastholde, at folkeoplysningen skal spille en rolle i den generelle kompetenceudvikling i samfundet, hvis ikke vi til stadighed udvikler folkeoplysningen.

For eksempel er det i vores kredse en udbredt holdning, at der er en tæt sammenhæng mellem folke-

Christel Schaldemose (34) var ansat i AOF, inden hun tiltrådte som sekretariatsleder i DFS i august sidste år.

oplysning og demokrati. Det er jeg enig i, men vi er ikke altid lige gode til at dokumentere hvordan. Og det er da heller ikke altid lige oplagt, hvori sammenhængen består. Folkeoplysningslovens 10% pulje er dog et af de nyere eksempler på, hvordan sammenhængen igen bliver tydelig.

Dokumentationen, der viser, at vi tager opgaven alvorligt, at vi bruger fællesskabets midler (skatteborgernes penge) med omtanke, skal gå hånd i hånd med en stor bredde i udbuddet af folkeoplysning. Vi tror på nødvendigheden af at fastholde et folkeoplysende tilbud, hvor voksenundervisning indgår som centralt element i livslang læring og udvikling. Det, at man som individ kan dygtiggøre sig på egne præmisser også udenfor det formelle kompetencegivende system, er en samfundsinvestering, der er værd at bibeholde.”, slutter Schaldemose.

I den politiske periferi

AF HANS STAVNSAGER · SKRIBENT

Folkeoplysningen befinder sig i dag i periferien af velfærdssamfundet og risikerer derfor at få væsentligt dårligere økonomiske betingelser i fremtiden.

Den 20. november blev en skiftedag i dansk politik. Alt efter politisk overbevisning kan man glædes eller ærgres over valgresultatet. Men det er forfriskende, at den nye regering fra starten har stillet kritiske spørgsmål til snart sagt alle dele af den offentlige sektor.

Også Undervisningsministeriet er blevet dissekeret. Så selv om det endelige forslag til ny finanslov ikke er offentliggjort i skrivende stund, er der næppe tvivl om, at de folkeoplysende aktiviteter er et af de områder, der kommer til at holde for økonomisk. Særlig daghøjskolerne lader til at være i farezonen. Men det er sandsynligt, at også andre folkeoplysende aktiviteter kommer til at mærke de ændrede økonomiske vilkår.

Regeringen er selvsagt i sin gode ret til at nedprioritere folkeoplysningen. Det er faktisk det, politik handler om, hvis nogen skulle have glemt det: At prioritere anvendelsen af begrænsede ressourcer mellem en næsten uendelig række gode formål. Men det ville unægtelig være en fordel, hvis ønsket om at leve op til nye finanspolitiske måltal blev suppleret med holdningsbaserede argumenter om, hvorfor samfundet i fremtiden har mindre brug for folkeoplysning.

Kerneområde eller periferi

Det vil være synd at sige, at folkeoplysningen fyldte meget i efterårets valgkamp. Der er ikke udstedt valgløfter om, at folkeoplysningen skal begrænses og bekæmpes. Det er altså ikke her, at årsagen til de bebudede nedskæringer skal findes.

Derimod er folkeoplysningen blevet "offer" for en stadigt skarpere opdeling i den politiske debat.

Nemlig opdelingen mellem kerneområder og periferiydelser. Tankegangen er, at den moderne velfærdsstat har vokset sig så stor og uoverskuelig, at den er blevet ustyrlig. Derfor må man fra politisk side vælge enkelte kerneområder ud, som kræver særlig bevågenhed, og hvor der skal gøres en større indsats.

Typiske kerneområder er ældreomsorg, sygehuse og børnepasning. Dele af uddannelsessystemet – f.eks. den primære skolegang og de erhvervsrettede dele af de videregående uddannelser – vil normalt også blive regnet som kerneområder, mens andre dele ikke regnes med. Den konkrete opdeling kan selvsagt variere, alt efter hvem man spørger, men tankegangen har vundet indpas i så godt som alle partier. Det kan forekomme paradoksalt, at vi i vores moderne samfund, der er rigere end nogensinde før, er nødt til at prioritere hårdere og mere firkantet end tidligere. Men dels vokser kravene til samfundet på en række områder (f.eks. sygehusområdet) hurtigere end produktiviteten. Dels giver den demografiske udvikling med færre personer i den arbejdsdygtige alder et stigende pres. Og så skal det heller ikke glemmes, at konceptet med få og klare kerneområder som politisk budskab passer fint til de kommunikationsmuligheder, som det moderne mediasamfund giver politikerne.

Konsekvensen af denne fokus på kerneområderne er imidlertid, at alt andet bliver til periferi. Til noget der kan begrænses eller undværes helt. Og det er i dag vanskeligt at finde partier, der placerer folkeoplysningen blandt kerneområderne. Ikke fordi de har noget imod folkeoplysningen – det har de færreste – men fordi de ikke opfatter folkeoplysningen som en afgørende faktor i nutidens og fremtidens samfund.

Tilbage til kernen

Men hvorfor er folkeoplysningen blevet placeret langt ude i periferien af det politiske verdensbillede? Et muligt svar er, at folkeoplysningen er svær at sætte tal på. Svær at måle. Og samtidig er det svært at

Hans Stavnsager er en gammel kending i folkeoplysningsmiljøet.

P.t. freelancer han som journalist og konsulent.

give et præcist svar på, hvor folkeoplysningen hører hjemme, og dermed efter hvilke succeskriterier den skal måles.

Mange vil placere folkeoplysningen som en del af uddannelsesområdet, hvor de politiske vinde blæser mod målbare kompetencer og ensidig fokus på arbejdsmarkedsrelevante kvalifikationer. Derfor har man også kunnet opleve en uddannelsespolitisk ordfører for et regeringsparti udtale, af aftenskolerne kun skal tilbyde kompetencegivende fag (med kompetencegivende menes som bekendt altid kompetencegivende i forhold til arbejdsmarkedet). Men har uddannelse kun værdi, hvis den direkte bidrager til at øge den økonomiske vækst i samfundet? Er det et kriterium, som folkeoplysningen med rimelighed kan måles efter?

Eller skal vi i stedet anskue folkeoplysningen som en del af kultur- og fritidspolitikken. Med stadigt mindre arbejde og stadigt mere fritid bliver efterspørgslen efter aktiviteter større. Hvis det er i det lys, vi ser folkeoplysningen, bliver den en konkurrent til de kommercielle fritidstilbud som f.eks. biografer, cafeer, kulturrejser osv. Og så er det jo rimeligt at spørge, om det offentlige skal støtte nogle udbydere af fritidsaktiviteter frem for andre.

Måske er folkeoplysningen først og fremmest socialpolitik? Med opbrud i familiemønstre, udstødelse fra arbejdsmarkedet osv. disintegreres vores sociale struktur, og ensomhed bliver i stigende grad et problem. Folkeoplysningen er et af de få steder, hvor mennesker har mulighed for at mødes på tværs af de

nye skel. Så i hvert fald på papiret har folkeoplysningen en unik mulighed for at forebygge sociale problemer. Men hvis det er målestokken for folkeoplysningens succes, er det måske deltagersammensætningen, der er det vigtigste kriterium?

Det hele og mere endnu

Pointen er, at folkeoplysningen – i hvert fald ideelt set – er alt det ovenstående og meget mere. Folkeoplysningen giver faglige kvalifikationer, der kan øge produktiviteten på arbejdsmarkedet. Folkeoplysningen giver større selvforståelse og dermed bedre livskvalitet. Folkeoplysningen giver kvalitative alternativer til fordummende kommercielle fritidstilbud. Folkeoplysningen binder samfundets sociale struktur sammen på tværs af nye opdelinger. Folkeoplysningen sikrer rum og plads til den demokratiske dialog. Folkeoplysningens potentiale er kort sagt enormt. Men hvis potentialet skal udnyttes, må det omgivende samfund – og ikke mindst politikerne på Christiansborg – igen begynde at se folkeoplysningen som det, den er: Et helt selvstændigt område med egne værdier og egne målsætninger. Og ikke en delmængde af eller et billigt alternativ til forskellige dele af den offentlige sektor.

Det er den pædagogiske udfordring, som de folkeoplysende organisationer står overfor. Hvis den mislykkes kan man se frem til en hensygnende og udramatisk tilværelse i periferien af det moderne samfund. Hvis den lykkes, vil folkeoplysningen igen rykke ind i den hårde kerne af politikområder.

Under alle omstændigheder har den politiske skiftedag tydeliggjort, hvilken grundlæggende udfordring folkeoplysningen står overfor i de kommende år.

Runde med uddannelsesordførerne

AF MARIE CLEMMESSEN · INFORMATIONSKONSULENT · DFS

Fokus på Folkeoplysning kontaktede de otte partier i

Folketinget for at få en snak med de uddannelsespolitiske ordførere om folkeoplysning.

Da vi talte med partiernes ordførere, bad vi dem blandt andet om at give en prognose for folkeoplysningens fremtidsudsigter under den nye regering.

Helle Sjelle fra Det Konservative Folkeparti, som må formodes at vide mest om regeringens planer for folkeoplysningen, udtaler, at folkeoplysningen må forventes at blive set kraftigt efter i sømmene i den kommende tid. Hun vil ikke komme nærmere ind på, præcis hvad der skal ske.

Louise Frevert fra Dansk Folkeparti anser det imidlertid for sandsynligt, at der bliver strammet op på det, hun betegner som "festfagene".

Ordførerne fra Enhedslisten, Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti formulerede det anderledes. Men alle forventer, at der er udsigt til forandringer. Hvis vurderingerne holder stik, ser det ikke godt ud for folkeoplysningen i de næste par år.

"Uddannelsesområdet bliver præget af hårdere konkurrence, mere ensretning og mere styring på økonomien frem for på den indholdsmæssige side. Der bliver mindre plads til kreativitet og udvikling. Og hvor det under den tidligere regering handlede om at få flere med, vil det fremover handle om, hvad der kan betale sig.", vurderer Frank Jensen fra Socialdemokratiet.

Pernille Rosenkrantz-Theil fra Enhedslisten er enig med Frank Jensen. Ikke overraskende udtrykker hun sig i endnu stærkere vendinger:

"Det er en meget stiv regering, for hvem det vigtigste er det kortsigtede og det direkte erhvervsrettede. Som den borgerlige regering ser det, skal folk sættes i kasser og sluses hurtigst muligt gennem uddannelsessystemet. Formålet med uddannelsesforløbet er udelukkende at gøre dem klar til at passe som fod i

hose til erhvervslivets behov og nu-og-herkrav. Så betyder det ikke så meget, hvordan uddannelsen egentlig passer til det enkelte individ. Hvis folk ikke passer i mønstret, falder de ud. Her tages der kun hensyn til samfundets interesse i at uddanne befolkningen og ikke til befolkningens interesse i at uddanne sig."

Radikale Marianne Jelved ønsker ikke at gætte på grundlag af politiske fordomme. Hun vil gerne bevare et åbent sind, men indrømmer, at hun afventer regeringens udspil med et stænk af bekymring på grund af det, der tilsyneladende skal ske med daghøjskolerne og den fri ungdomsuddannelse: "Før jul havde vi en debat i Folketinget på grundlag af et lovforslag, vi have fremsat sammen med SF og Socialdemokratiet. Tanken var at give daghøjskolerne nogle nye muligheder for at veksle mellem teori og praktik, som var helt i tråd med andre fornyelser inden for arbejdsmarkedsuddannelserne. Forslaget var økonomisk set neutralt. Men det var ikke nok, hvad der tydede på, at regeringen planlagde besparelser på området.", udtaler Jelved.

Kun Kristeligt Folkeparti forudser forandringer, der kan få positive konsekvenser for det folkeoplysende område.

"Generelt vil regeringen spare penge. De vil stramme op på det ikke målbare og satse på det traditionelt kompetencegivende inden for undervisningsområdet.

Men regeringen vil også gennemføre en regelforenklings. Kulturminister Brian Mikkelsen har i hvert fald udtalt, at han vil forenkle reglerne for idrætsforeningerne. Og vi må håbe, at tanken spredt sig til også at gælde det øvrige foreningsliv.", siger partiets nyvalgte og nyudnævnte uddannelsesordfører Bodil Kornbek.

Partiernes
forhold til
folkeoplysning ▶ ▶ ▶ ▶

Pernille Rosenkrantz-Theil

Enhedslisten

Folkeoplysningen giver folk mulighed for at udvide deres horisont og stifte bekendtskab med nye områder. Det er en måde at sluse folk ind i et læringsforløb gennem et system, der er mindre stift end de almindelige og erhvervsrettede uddannelser. Deltagerne kan tage fat, hvor de sidst gav slip og opgradere sig selv videnskæssigt og socialt.

På daghøjskolerne og på aftenskolerne mødes folk på tværs af generationer og andre sociale tilhørsforhold, hvor de på andre uddannelser møder folk, der ligner dem selv og har nogenlunde samme mål. Mødet mellem ressourcetsvage og ressourcestærke skaber fælleskab og udvikling for alle parter.

Fordel at øge livskvaliteten

Når man forlader grundskolen er det, man har brug for at have lært, lysten til at lære mere. Og uanset om man har lyst til at synge eller sætte sig ind i IT, skal muligheden være der. Hvis man via aftenskolerne fanger nogle gennem deres interesse for musik, har det den afledte effekt, at man når folk, man ellers ikke ville have nået. Der er noget organiserende og samlende omkring hver aktivitet.

Samfundet har interesse i en veluddannet befolkning med borgere, der udvikler deres interesser og kompetencer. Samfundet bærer byrderne af borgernes nederlag, ligesom det høster fordelene af velfungerende borgere i udvikling.

Der er mange parametre for effektivitet, og de er langt fra alle målbare. Men de fleste folk har dog anerkendt, at mennesker, der har det godt på deres arbejde, som får lov at udvikle sig og arbejde med ting, der interesserer dem, har færre sygedage og yder et bedre stykke arbejde.

Lige så vel som samfundet har pligt til at sikre borgerne en værdig alderdom har det pligt til at give dem mulighed for et godt liv. Og blandt de mange ting, der skal til for at give folk et godt liv, er uddannelse det, som samfundet kan stille til rådighed.

Samfundet kan stille skoler og undervisning til rådighed og på den måde være med til at styrke borgernes udvikling og give dem selvtilid.

Frank Jensen

Socialdemokratiet

Socialdemokratiet er meget positiv overfor aftenskolerne. De repræsenterer en mulighed for at fastholde folk i et livslangt læringsforløb.

Det er rigtigt, at der er mange kreative og personlighedsudviklende fag, som især de ældre har glæde af at deltage i. Men appetitten på uddannelse stiger i takt med, at man smager på retterne. For andre fag som IT, kontorag og sprogag gælder det gerne, at deltagerne vil styrke deres tilknytning til arbejdsmarkedet.

Jeg tror ikke, at de, der vil skære i de statslige tilskud til daghøjskolerne, har været ude og møde de mennesker, der går på daghøjskole. Mange af dem har lidt nederlag, og for dem kan et kursus på en daghøjskole betyde et skridt op ad trappestigen og lysten til at lære mere.

Regulering af udbud og kvalitet

Jeg synes egentlig, at tilbuddene indenfor det folkeoplysende område generelt følger godt med tiden. Men de folkeoplysende organisationer må arbejde på at nå længere ud end til dem, der melder sig til et kursus. Det har de fået mulighed for med 10%-puljen.

Det er ligeledes nødvendigt, at der sker en fortsat regulering af udbud og kvalitet. Udbuddet skal ikke være bestemt af hvilke lærere, der tilfældigvis er til rådighed. Det skal bestemmes af behovet hos deltagerne. Vi må se med kritiske øjne på det folkeoplysende område som på den øvrige uddannelse. Vi skal stille krav til kvaliteten af det hobbybetonede såvel som til den øvrige uddannelsessektor.

Hvis man vil fjerne de hobbybetonede fag, må man sætte noget andet i stedet, som alt andet lige bliver dyrere. En besparelse her vil betyde store fordyrelser andre steder i samfundet.

Hvis Socialdemokratiet skal deltage i forlig på det folkeoplysende område, må det være en betingelse, at det ikke kommer til at forringe udbuddet eller folks mulighed for at deltage. Vi er imod øget brugerbetaling, der kommer til at betyde en skævvridning i samfundet. Men vi vil gerne drøfte, om noget efterhånden er blevet for luksuspræget. Det vigtigste er, at de, der har behov for at uddanne sig, ikke mister muligheden.

Bodil Kornbek

Kristeligt Folkeparti

Uddannelse er generelt et vigtigt område for Kristeligt Folkeparti, uanset om det drejer sig om efterskoler, højskoler, eller folkeoplysning mere generelt. Holdningsdannelse er et af partiets fokusområder.

Det handler jo dels om at overføre traditioner og kultur og dels om at skabe noget nyt. Og folkeoplysning formår at sætte fokus på forskellige aspekter.

Vi er alle meget forskellige. Det er vigtigt, at give den enkelte mulighed for at forbedre sine evner og muligheder. Når man selv får noget ud af det, smitter det af på det omgivende samfund. For eksempel fremmer foreningsarbejdet det frivillige arbejde, som Kristeligt Folkeparti gerne vil styrke og skabe gode vilkår for.

Krav til kvaliteten

Det er udmærket at stille krav og betingelser, når det offentlige betaler. Man må godt pille ved tingene. Foreningerne og organisationerne har ikke automatisk ret til tilskud.

Hverken politikerne, foreningerne eller organisationerne må være bange for at opstille klare mål og kvalitetskrav til, hvad de forventer at opnå. Og målene skal evalueres. Der må på den anden side være en rimelig periode med arbejdsro til at opnå de stillede mål.

Vi må godt stille krav til det folkeoplysende arbejde i form af nogle rammer. Men de rammer må organisationerne, foreningerne og de frivillige så selv have frihed til at udfylde. Det er der kompetencen ligger. Vi politikere skal for eksempel ikke fastlægge emnerne for folkeoplysningen.

Det er vigtigt at bibeholde muligheder for den enkelte, og vi har jo ikke de samme behov. Der skal være plads til det kreative og det nyskabende, uden at det hele ender som ren underholdning.

Marianne Jelved

Det Radikale Venstre

Folkeoplysningen er en integreret del af dansk kultur i den bredeste forstand, af dansk identitet og selvforståelse. Den er en del af selve grundlaget for demokratiet, fordi demokrati er andet og mere end at skaffe et flertal.

Folkeoplysning er ikke bare en del af uddannelsessystemet. Den er grundlaget for livslang læring og oplysning.

Svagthed og ansvar

Svagtheden ved folkeoplysning i dag er selvdisciplinen. Kampen om deltagere udvander begrebet folkeoplysning. Den frie skole og folkeoplysnings-tanken bliver undergravet, hvis ikke vi tager den alvorligt.

Uanset det frisind og den åbenhed, som folkeoplysningen skal bidrage til, er størrelserne ikke grænseløse – for så mister de deres mening.

Jeg vil gerne mane til besindelse, for ikke alt bør kunne falde under folkeoplysningsbegrebet. Aktivt medborgerskab er at kunne og ville deltage i mange sammenhænge uden for ens egen bolig. Demokrati er tolerance – at kunne tåle andres meninger og synspunkter, fordomsfrihed – at forholde sig nysgerrigt og åbent til det, man ikke kender, og lydhørhed – for ellers kommer vi ikke videre. Folkeoplysningen må fortsat tage ansvar for at viderebringe disse tanker.

Vi har ikke noget imod deltagerbetaling som sådan, men den skal ligge indenfor rimelighedens grænser. En fordobling vil for eksempel betyde en alvorlig skævvridning. Nedsækninger i det offentlige tilskud må ikke resultere i social slagside. Der skal være mulighed for at deltage meget bredt i samfundet.

For Det Radikale Venstre at se er uddannelse et grundvilkår i et videnssamfund, og derfor må der nødvendigvis være mange indgange til at uddanne sig.

Helle Sjelle, Det Konservative Folkeparti

Folkeoplysningen skal spille en rolle, ingen tvivl om det. Alle mennesker har brug for ny inspiration og nye kundskaber. Folkeoplysningsområdet skal være med til at levere dette.

Det primære formål med at uddanne sig er at forberede sig til arbejdslivet. Men uddannelse og læring har også en bredere funktion. Det Konservative Folkeparti anerkender, at folkeoplysningen har en værdi og en plads i demokratiet, og også at folkeoplysningen har en vigtig social betydning for deltagerne.

Grænsen skal trækkes

Vi synes, det er vigtigt, at man skal have mulighed for at dygtiggøre sig hele livet igennem, også i sin fritid. Tilbuddene skal være tilstede. Vi vil ikke være med til at bestemme, hvordan borgerne skal bruge deres tid. Men graden af offentlig medfinansiering må være størst der, hvor det har en samfundsmæssig effekt.

Det offentlige skal ikke betale så stor en del af undervisningen i de hobbybetonede fag som i de fag, der har en overvejende samfundsmæssig betydning.

Derfor bør de mere hobbybetonede fag i overvejende grad finansieres af brugerbetaling. Hvor grænsen skal trækkes, er svært at sige. Der eksisterer ikke noget skarpt skel. Så hvor grænsen skal gå, må vi drøfte nærmere i den kommende tid.

Det er på sin plads med en større debat om, hvordan udviklingen skal foregå. IT er et af de områder, hvor vi skal sikre, at alle borgere har mulighed for at forbedre deres kompetencer. Ikke mindst her tror jeg, at folkeoplysningen i dag spiller en rolle og også vil gøre det i fremtiden.

Louise Frevert, Dansk Folkeparti

Dansk Folkeparti mener ikke, at der er nogen styrke ved at videreføre en folkeoplysningstradition på den måde, som den har været udformet hidtil.

Vi mener ikke, at det offentlige har ansvar for at give borgerne personlig kompetenceudvikling for skattekroner.

Den faglige og personlige kompetence følges som regel hånd i hånd, men faglig kompetence får man ikke på et aftenskolehold.

Ny fordeling

Ved Statens tildeling af bloktilskud til kommunerne skal midler til ikke-kompetencegivende fritidsundervisning og folkeoplysning øremærkes. Tilskuddene skal kun kunne bruges til sport og idrætsklubber for børn og unge, samt til fritidsundervisning til handicappede og pensionister. Undervisning, der ikke er kompetencegivende, skal ikke finansieres af skatteyderne for andre grupper end de nævnte. En aktiv borger har gode sociale kompetencer. Men det behøver man ikke at tilegne sig gennem folkeoplysning. Der findes bestemt andre måder, man kan være sammen på end under folkeoplysningsregi.

Dansk Folkeparti mener ikke, at man bevidstløst skal nedskære hverken på daghøjskoler, aftenskoler eller den fri ungdomsuddannelse, uden at man har set på, om der er nogle alternativer til de absolut svageste grupper i samfundet.

Til gengæld mener vi, at der i meget lang tid og i meget stor udstrækning har været en tendens til, at placere folk på alle mulige forskellige venteplasser i stedet for at give dem kompetencegivende uddannelser eller et kompetencegivende indhold og faglige og personlige kompetencer, der kan få dem ud på arbejdsmarkedet.

To partier

mangler

at svare

Fokus På Folkeoplysning

havde en aftale om et

interview med undervis-

ningsminister Ulla Tørnæs,

Venstre. Desværre aflyste

hun mødet og ønskede

efterfølgende ikke at svare

på vores spørgsmål skriftligt.

Heller ikke Venstres uddan-

ningsordfører Gitte Lillelund

Bech har reageret på vores

henvendelse.

Foruden Venstre mangler

SF også at svare på vores

henvendelser.

TV-underholdning eller menneskelig kontakt

AF OLE ASKVIG · FORRETNINGSFØRER · AOF DANMARK

Hverken trykte eller elektroniske medier kan erstatte

det, der er folkeoplysningens inderste kerne: Nemlig at

folk mødes til debat og diskussion om væsentlige

emner, der har betydning for dem og deres hverdag.

Mediebilledet har skiftet karakter de seneste årtier. Dagbladenes position som meningsdannere for brede dele af befolkningen er afløst af et langt stærkere medie, nemlig TV, som er blevet i stand til at sætte dagsordenen for hvad, der er væsentligt og mindre væsentligt. Og TV-medier bærer en stor del af ansvaret for den politiske apati og manglende forståelse for større sammenhænge, som findes.

Danmark har udviklet en sand glokultur de seneste årtier, hvor det at tage stilling og deltage i samfundsdebatten langt fra er moderne.

TV-medierne er de store meningsdannere – men de har gjort og gør fortsat meget for at reducere seerne til passive størrelser, som foretrækker at se rene underholdningsprogrammer i de bedste sendetider, mens programmer med større dybde og interesse om væsentlige forhold placeres i sendetidens ydertimer.

Den politiske debat om væsentlige forhold reduceres ofte til forenkede problemstillinger i de elektroniske medier.

Sådan kunne man fortsætte med at konstatere og begræde virkeligheden – men det nytter ikke meget. Spørgsmålet er i langt højere grad, hvad alternativet er til denne udvikling.

Som gammel folkeoplyser er svaret enkelt: Det eneste middel, vi har som et slags bolværk mod fordømmelsen, er folkeoplysningsbegrebet.

Her kan mennesker mødes for at lære og erhverve sig ny viden om både stort og småt med det eneste

mål for øje at blive klogere og skabe sig et større udsyn til, hvordan verden og samfundet fungerer.

Alternativer, men ingen erstatning

I gamle dage var folkeoplysningens væsentligste opgave at yde deltagerne traditionelle færdigheder, som de ikke tidligere havde fået via det daværende skolesystem. Engelsk og dansk var fag, som havde høj søgning. Men billedet har ændret sig i takt med, at grundskoleuddannelsen er blevet bedre.

I dag er fokus lagt andre steder, hvor folk mødes til fordomsfri diskussioner og debat om de emner, der rører sig lokalt, regionalt og på verdensplan.

Folkeoplysningen har fortsat en væsentlig opgave som det værktøj, der kan sikre, at der skabes rum og plads til, at mennesker mødes og deltager i undervisning og foredrag, som kan medvirke til at skabe engagement og lyst for den enkelte til at tage stilling og være en aktiv part i vort demokrati.

Den rolle vil selv ikke det mest farverige TV-medie kunne opfylde. Det kan de trykte medier heller ikke. Folkeoplysningen har derimod muligheden. Og når op mod 1,5 mio. danskere hvert år deltager på et eller flere af aftenskolernes kurser eller foredragstilbud er det vel udtryk for, at en ganske væsentlig del af befolkningen gerne vil mødes og lære nyt om en bred vifte af emner.

De elektroniske medier som for eksempel internettet er blevet et fremragende værktøj til at skaffe sig hurtig information, og i nogen tilfælde fungerer det også som debatsted i form af de mange chatrum, der er opstået i kølvandet på internettets udbredelse.

Men trods mange gode plusser ved internettet kan heller ikke dette medie give den særlige effekt, der opstår, når folk mødes ansigt til ansigt og diskuterer sammen. Det er denne del af folkeoplysningen, som er særdeles væsentlig og livgivende.

Ole Askvig

Risiko for demokratiet

I disse uger diskuteres betydningen af folkeoplysningen ud fra en rent økonomisk vinkel. Regeringen mener tilsyneladende, at der foregår for meget under folkeoplysningsparaplyen, som ikke er folkeoplysning, og som reelt er for dyrt efter deres mening.

Det er selvfølgelig et synspunkt, man må respektere. Men det har ikke bund i virkelighedens verden, idet deltagerne allerede betaler langt over broderparten af de udgifter, der er forbundet med at deltage i et aftenskolehold. Og selv om der hvert år kan findes enkeltstående tilfælde af kursusudbud, der kan karakteriseres som mere hobbyprægede end egentlige folkeoplysende aktiviteter, så tegnes det store billede dog af, at folkeoplysningen i Danmark bygger på et solidt og fornuftigt udgangspunkt med det inderste af folkeoplysningens kerne: Nemlig at folk mødes til debat og diskussion om væsentlige emner, der har betydning for dem og deres hverdag.

Og det sigte er der ingen grund til at ændre på – med mindre vi ønsker at lade underholdningssyndromet overtage det hele med risiko for, at fordømmelsen og uvidenheden for alvor får greb i store dele af befolkningen. Og det vil ikke bare være synd – det vil ødelægge vort demokrati over tid ...

Kommentar

Folkeoplysningen er nødvendig i en moderne verden

AF PER PALUDAN HANSEN · SEKRETARIATSLÉDER ·
LIBERALT OPLYSNINGS FORBUND

Knap var de sidste nytårsraketter landet kun et år efter, at den nye folkeoplysningslov trådte i kraft, før presseforlydender om regeringens nye finanslov atter satte fut i folkeoplysningen.

For LOF er det indelysende, at aftenskolerne også skal spille en central rolle i forhold til livslang læring i de kommende år. Det er imidlertid nødvendigt, at aftenskolernes vilkår i forhold til vores konkurrenter også i fremtiden bliver fair. I dag er deltagerprisen for et aftenskolehold ved at nå smertegrænsen. Når man skal betale op imod 700 kr. for et 40 timers kursus, er der mange, der i stedet retter blikket mod andre offentlige tilbud, der er langt billigere. Det kan f.eks. være gratis edb-kurser på handelsskolerne eller et helt års undervisning på VUC for 300 kr. Og det til trods for, at disse tilbud er langt dyrere pr. elev for de offentlige kasser end aftenskolerne.

Det kan ikke være den nye regerings politik, at offentlige uddannelser skal kunne udkonkurrere gode private tilbud på områder, der ligger uden for de offentlige uddannelsers kerneområder.

Aftenskolerne er en væsentlig del af det lokale kulturliv, og det er vigtigt at fastholde en mulighed for at dygtiggøre sig på egne præmisser i lokalsamfundet. Det er en indgroet del af den danske kultur, at vi – specielt i vintermånederne – søger til skolerne om aftenen for at dygtiggøre os, blive klogere ved at lytte til foredrag eller debattere aktuelle emner. Resultatet er en engageret og opdateret befolkning. Alternativet er endnu mere passivitet og ligegyldighed overfor medmennesker og omverden.

Det må være klart for enhver, at folkeoplysningen har meget at byde på i en moderne verden.

Daghøjskoler – et parallelt system eller en saga blot?

AF RANDI JENSEN · SEKRETARIATSLEDER · FORENINGEN AF DAGHØJSKOLER I DANMARK

Randi Jensen beskriver daghøjskolernes rolle og tegner

signalementer af nogle mennesker, der har behov for

alternativer til det formelle uddannelsessystem.

I skrivende stund ved jeg ikke, om det faktisk er Fogh Rasmussen-regeringens hensigt, at daghøjskolerne skal lukkes. Det er heller ikke afgjort, om den fri ungdomsuddannelse bliver nedlagt eller tilskuddet til aftenskolerne beskåret.

Så længe rygterne hverken er af- eller bekræftet, er det vanskeligt at beskrive områdets aktuelle situation uden at basere sig på gisninger. Derfor har jeg i stedet valgt at skrive om daghøjskolens formål og funktion i samfundet. Måske har det snart overvejende historisk interesse, men det giver mig i det mindste mulighed for at gøre nogle betragtninger, som har bund i erfaringer og ikke bare i gisninger. Erfaringerne er der jo – uagtet om man vil gøre brug af dem.

Parallelt system

Daghøjskolen er et parallelt system, der skal samle op der, hvor det ordinære system ikke slår til. Daghøjskolen har plads til hjælpe den enkelte med at udvikle sine stærke sider og bruge dem til at komme videre – ofte i en situation, hvor vedkommende vælger eller er tvunget til at finde en ny retning i livet.

Det er den ikke-formelle undervisnings styrke, at den kan tilpasse sig deltagerne og processen, fordi der netop ikke er nogle formelle krav, der skal opfyldes. I en folkeoplysende sammenhæng er det lige så vigtigt som i det formelle uddannelsessystem, at deltagerne får udbytte og større kompetence i forløbet. Men karakteren og det konkrete indhold af det udbytte og den kompetence, man får, kan godt være meget forskellig fra person til person.

I den forstand er daghøjskolen lige midt i det hele. Den er et multifunktionelt voksenpædagogisk miljø, der har tilbud til mange forskellige mennesker med hver deres behov, problemer og ressourcer, og som sender folk videre ud i mange forskellige retninger.

Fem eksempler

For at give nogle konkrete billeder har jeg lavet signalementer af fem personer. Eksemplerne er fiktive men tegnet over deltagere, jeg kender eller har fået fortalt om. De er ikke statistisk repræsentative men typer, som de fleste daghøjskoleforstandere vil kunne genkende. Det er dem, daghøjskolen er til for.

De fem personer har alle nogle problemer, der stiller sig afgørende i vejen for, at de bare lige får et job eller gennemfører en uddannelse.

Problemerne er vidt forskellige ligesom personerens stærke sider. De har alle noget, de har lyst til og interesserer sig for. Der er i høj grad noget at bygge på hos den enkelte.

Det handler om, at den enkelte finder frem til de temaer og metoder, der kan vække lysten til at lære. Hvilke er forskelligt fra person til person, nogle skal simpelthen genopdage lysten til at lære.

Holdet og fællesskabet giver endnu mere at bygge på. Disse fem personer ville aldrig mødes i det formelle uddannelsessystem, fordi deres faglige niveau og baggrund er så forskelligt. Men de kan fint mødes på et daghøjskolehold. Det er ikke konfliktfrit. Men konflikter giver mulighed for udvikling, og forskelligheden giver muligheder for med- og modspil. De kan spejle sig i hinanden, hjælpe og lade sig inspirere af hinanden og derigennem få øje på nye handlemuligheder.

Deltagerne får styrket deres handlekompetence – som privatpersoner, som samfundsborgere og i forhold til at komme videre mod uddannelse og arbejdsmarked.

Det er meget væsentligt, at deltagerne på daghøjskolerne kommer nærmere arbejdsmarkedet.

Men der er også andre kriterier for succes.

For nogle kan et daghøjskoleophold "bare" betyde, at de undgår en psykiatrisk indlæggelse, eller at de bliver bedre til at tage vare på deres børn. De menneskelige gevinster er i den sammenhæng de vigtigste – men også de samfundsøkonomiske gevinster er betydelige og formodentlig på længere sigt langt større end udgifterne til daghøjskolekurset.

Signalementer af fem mennesker, der havde brug for daghøjskolen

- ▼ *Forskellige undersøgelser har vist, at daghøjskolerne i gennemsnit ikke har nogen væsentlig effekt, hvis det, man måler på er, om ledige deltagere umiddelbart kommer ud i arbejde. Det er rigtigt – men det skal ses i forhold til, at det er de ledige, som er længst væk fra arbejdsmarkedet, der får godkendt deltagelse i et daghøjskolekursus af AF og kommuner.*
- ▼

A er 35 og har arbejdet som uaglært, siden han gik ud af 9. klasse – de seneste 14 år på en medicinalfabrik. A er ordblind men har altid haft arbejde, indtil nye maskiner og ny struktur betød, at han selv skulle læse displays og skrives rapporter. Han blev fyret og har nu gået ledig i et år. A har altid tidligere kunnet finde arbejde, for han har hænderne skruet rigtigt på. Men det med at læse og skrive betyder mere, end sidst han søgte arbejde. Han er fodboldtræner for et lilleputhold og er god til at organisere og få folk med. På daghøjskolen fik A lært at læse til husbehov i kraft af FVU-undervisning, der indgik i kurset. Han kom bagefter i jobtilbud som ejendomsfunktionær.

B er 45 og sygehjælper. Hun har været sygemeldt i længere tid på grund af dårlig ryg og slidigt i knæene. Hun kan ikke arbejde i sit fag længere, hvad der har gjort hende meget nedtrykt, for hun elsker sit job. B er ved at gå i spåner over at gå ensom derhjemme og spekulere. Hun er bange for fremtiden og kan ikke se nogen udvej. Hun elsker at være blandt mennesker, er en fremragende lytter og skaber en god stemning omkring sig. Efter daghøjskolen kom B i jobtilbud som hjælper i et bofællesskab for udviklingshæmmede.

C er 22 og har været ude i kriminalitet og misbrug af forskellig art. Han er på kontanthjælp. Hjemmet var præget af misbrug og konstant krise. Han har i perioder været anbragt i forskellige plejefamilier, og han har haft utallige skoleskift. Hans skolekunderskaber er dårlige – det var umuligt at koncentrere sig. C er ude af kriminalitet og misbrug nu, men han er meget ensom, fordi han er flyttet til en anden by for at komme væk fra sit gamle miljø. Han er meget glad for og god til idræt, træner i et center og løber. C fortsatte med et kursus mere på daghøjskolen. Han var fra starten ikke meget for det der med skole men lod sig overtale til et kort kursus på en idrætshøjskole. Han fik blod på tanden og fortsatte på et længere kursus på skolen, hvor han også havde FVU-dansk og bestod trin 2-prøven.

D er 35 og familiesammenført fra Irak. Hendes mand er politisk flygtning, har været udsat for tortur og har det skidt. Det er hende, der må holde sammen på familien, og det gør hun. Hun og hendes mand har begge gået på sprogskole og kan gøre sig nogenlunde forståelige på dansk, men har meget svært ved at læse og skrive sproget. De har tre skolesøgende børn. Mange danskere er uvenlige og uhøflige over for hende, og hun er bange for, at børnene bliver lige sådan og vil se ned på hende, hvis de bliver for danske. Hun er god til at lave mad og elsker det. Hun kan ene kvinde lave mad til en hær med imponerende overblik og effektivitet. D kom i jobtilbud som madmor i en børnehave efter daghøjskolen.

E er 52 og "prikket" bankassistent. Hun valgte banken, fordi det var sikkert, arbejdede der i 30 år og blev så fyret. Hun har skrevet snesevis af jobansøgninger og får som regel ikke engang svar. Hun tør efterhånden ikke gå uden for en dør og går helt i sort, når politikere taler om, at der mangler arbejdskraft. E får dagpenge, og økonomien er ok endnu, men ægteskabet knirker. Hun er god til tal, økonomi og IT, men tror efterhånden ikke selv på det mere. Efter daghøjskolen kom E i jobtilbud som bogholdermedhjælp i et mindre revisionsfirma, der laver bogføring og regnskab for små erhvervsdrivende.

A, B, C, D & E kom alle et skridt videre mod uddannelse og arbejdsmarked i kraft af et daghøjskoleophold. Men det er et usynligt skridt, hvis man udelukkende måler på, om de umiddelbart kom i ordinært arbejde. Statistik er et fortræffeligt arbejdsredskab. Men man snyder sig selv, hvis man tror, at det er en fyldestgørende beskrivelse af virkeligheden. Daghøjskolen er andet og mere end et arbejdsmarkedspolitisk redskab. Det er ligeledes vigtigt, at daghøjskolen fortsat får mulighed for at skabe mening og sammenhæng og udvikle de demokratiske kompetencer hos dem, der mangler det. Daghøjskolen har stor effekt i forhold til at styrke deltagernes handlekompetence over en bred front og i et langtidsholdbart perspektiv. Det er det, den er sat i verden for, og det er det, den bør måles på.

Jagten på folkeoplysningen

Episode 1 · Den smilende dame med den store kniv

Det var en mørk januardag i København. "Mortensen, privatdetektiv" stod der på glasdøren, og eftersom der ikke opholdt sig andre i det lille rodede kontor bag ruden, måtte det jo være mig.

Jeg havde netop besluttet at forlægge residensen til privaten, da hun trådte ind af døren.

Det begynder altid med en kvinde. Og det slutter altid med problemer.

"Hr. Mortensen," mere konstaterede end spurgte hun. "Vi har mistet noget, som vi gerne vil have dem til at finde igen. Det drejer sig om folkeoplysningen."

Efter 20 år i branchen tror man, at man har set det hele. Diamantringe, ægtemænd, PFA-underskrifter. Men folkeoplysning – den var ny. Hvis jeg skal være helt ærlig, var jeg langt fra sikker på, hvordan en folkeoplysning ser ud. Men et job er et job.

"Okay," svarede jeg derfor. "Hvis folkeoplysningen er blevet væk, skal jeg nok finde den igen. Er der nogen rygter om, hvor den kan være?"

Damen hev et foto frem og rakte det til mig. "Det eneste rygte i øjeblikket er, at personen på fotoet har tænkt sig at skære i folkeoplysningen."

Endnu en ung kvinde kiggede skælmisk op på mig fra fotoet. Ulla Tørnæs stod der nedenunder – ikke at det sagde mig noget. Hun havde det nydeligste smil. Men det er altid dem med de sødeste smil, der gemmer de skarpeste knive.

Næste morgen slentrede jeg rundt på Slotsholmen. Der gik rygter om, at hende Tørnæs-damen var blevet set her, og jeg kom ikke til at vente længe. Rundt om hjørnet kom en stor sort bil, og på trods af de tonede ruder var det ikke til at tage fejl af profilen på bagsædet. Rygtet havde altså talt sandt. Bilen kørte forbi mig, og 100 meter længere henne ad gaden drejede den ind af en port. Så snart den var ude af syne, spurtede jeg derhen. Men da jeg drejede om hjørnet, kunne jeg pludselig ikke se andet end mørke.

Da jeg kom til mig selv igen, havde to af Tørnæs-damens gorillaer et grundigt tag i min jakke og holdt mig op af muren ved siden af porten.

"Det må du sgu' undskylde," sagde den ene, mens han børstede lidt snavs af min trenchcoat. "Vi så dig slet ikke, da vi lukkede porten."

Undskyld mig i øjet. Efter 20 år i branchen ved man, hvornår man bliver overfaldet. Men i stedet for at rode mig ud i en kriminalteknisk diskussion, valgte jeg overrumplingsteknikken.

"Jeg leder efter folkeoplysningen. Og jeg tror, I ved, hvor den er."

"Folkeoplysningen," sagde den ene af gorillaerne med et forvirret blik. "Den er ikke her. Jeg tror nok, den var her engang. Men så blev den flyttet over på den anden side af kanalen. Det er i hvert fald det, vi har hørt."

Jeg overvejede analytisk de nye oplysninger. Min konklusion var, at gorillaerne var for dumme til at producere en historie. Folkeoplysningen havde åbenbart været på Slotsholmen engang men var nu væk.

At der skulle være en engelsk forbindelse, og at folkeoplysningen som følge deraf skulle være blevet flyttet til den anden side af Kanalen, var en mulighed. Men jeg troede nu ikke rigtig på det. Det her lugtede langt væk af et dansk job.

Så med stor værdighed frigjorde jeg mig fra gorillaernes tag og vendte ryggen mod Slotsholmen. Jeg vidste allerede, hvor næste skridt i jagten på folkeoplysningen skulle finde sted.

Og det var ikke her.

